

K 42745-12

Eesti keele
kirjatööd

Taht. E. Neumann

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K42745-120

Sõnad kolmes vältes. (tähthaalikul)

<u>u</u> : <u>s</u> uri,	<u>ä</u> äre peal,
<u>su</u> urepäraline,	oja <u>ä</u> äres seisib ta;
<u>te</u> ma teeb <u>su</u> uri tegusi;	<u>z</u> : seal on sõnad,
<u>i</u> : <u>v</u> ili,	<u>s</u> õrme ots,
<u>vi</u> iliga,	sõrmus on sõrmes;
anna mulle <u>vi</u> ili;	<u>b</u> : <u>t</u> abama,
<u>l</u> : <u>p</u> õlema,	<u>t</u> apa-riist,
<u>p</u> õlle paelad,	ei tohi <u>t</u> appa;
näita oma <u>p</u> õlle;	<u>d</u> : <u>r</u> õdu,
<u>õ</u> : <u>l</u> õma,	<u>r</u> õti saba,
kellal on <u>l</u> õma nui;	ma nägin <u>r</u> õtti;
kell hakkab <u>l</u> õma;	<u>g</u> : <u>t</u> ugitool,
<u>õ</u> : <u>p</u> õrand,	<u>t</u> uki ring,
<u>r</u> õõmustama,	ahjus ei ole <u>t</u> uksi.
ma tunnen <u>r</u> õõmu;	
<u>ü</u> : <u>m</u> üra,	
<u>m</u> üüri peal,	
riivist teha <u>m</u> üüri;	
<u>ä</u> : <u>ä</u> ra,	

Kaksik-kaashäälised.

<u>eg</u> : kargama, 3.	<u>bl</u> : tap ^u lema, 3
kargud, 2	tubli, 2
karkudega; 3	<u>rm</u> : karmesti, 3
<u>rd</u> : murduma, 3	karmilt; 2
hurda kaerad, 2	<u>rs</u> : värske, 3
murtud; 3	põrsas; 2
<u>nd</u> : ma näen pinda, 3	Körs. 3.
pindad, 2	
pindadega; 3	
<u>lb</u> : pulber, 3	
kulbija, 2	
kulpi; 3	
<u>lm</u> : pulma, 3	
pulmad; 2	

8/XI

Oigekirjutus.

Lauliku lapsepõli.

Kui ma olin väinsekene, kasvasin ma
 kannikene; ema viis hälli heinamaale,
 kandis (kesa) niigu kesa peale. Pami käo

liigutama, suvilinnu liigutama. Seal
süis nägu palju kukkus, suvilindu liialt
lautis. Mina meelta mõttelema, mõttelema,
võttelema. Koik ma panen praberisse, raiu-
sin koik raamatusse.

Rahvalaul.

Meie

Elajajutud.

Elajajuttideks nimetakse jutte, kus
loomad räägivad. See ütelus kõlab
küll vähe vooastavalt, aga pisut
järelmõeldes jõuame otsusele, et ka
loomadelgi ^{mõtete} edasiandmist viis peab
olema. Kuidas saaksid nad siis muude
üks teisele oma soovide avaldada. Et
aga igal loomal, olgu ta nii väike, ehk
nii suure kui tahes, oma mõttekäik ja
omad soovid on, seda peab iga inimene
tunnistama. Nüüdjust mõtete edasiand-

4
mist ja avaldamist, nimetame elajä-
juttudes rääkimiseks. Igal elajal on
teatar hingeline elu olemas, niisama
kui inimeselgi, kuigi ta ka mitte nii roh-
~~kel moodul~~ välgakujunenud ei ole. Nii
tunneb iga loom, kellel hing sees on,
valu, kurbust, j. n. e. Niisama, kui
inimene oma mõtteid rääkides teisele eda-
si annab, niisama on ka loomadel üks
keel olemas, millest ~~meil~~ inimestel,
kes aneeti vaimuelus nii kaugel meist
ees on, veel siamaani ei ole nosdaftai-
nud arusaada. Imelik nähtus on see,
et koduloomad sagedasti inimese
kõnest ja soovidest arusaavad, kuna
inimene, nende keelt sugugi ei mõista,
ega sellega ärakarjuda ei suuda. Tema
meelest jääb koera haukumine, kassi
nägumine ehk mõni muu looma hää-
lik ka ühesuguseks.

Sagedasti võime ~~meie~~ loomadest ka
 palju õppida, neid omale heaks ees-
 kujuks seades. Nii võime meil usi-
 must sipelgast ehk mesilasest õppida.
 Truudust võime koduloomade juures,
 isikarimis aga koera juures, näha. Kui
 teiseks kujuneks elu, kui iga sõber in-
 mesele nii truu oleks, kui koer oma pere-
 mehele!

Elajajutud on enamasti väga vanad;
~~nad on tekkinud~~ ^{sünni poolt} ~~üle rahva seas un-~~
~~de~~ ^{on nad} ~~edasi rännates võõrsile, kus igalt~~
~~rahvast~~ ^{lt} ~~neile midagi omalt poolt jünde~~
~~liks.~~ ^{saanud} Nii on, võib olla, üsna väikesest
 ja tähtsusetu muinasjutust ~~üks~~ suur
 püski jutt saanud. Muinasjutud, mis
 meil Eestis on tekkinud, ei ole tähtsad;
 neil puudub rõblane tendents, s. o.
 nad ei jahi teatava kindla sihi poolt.
 Näituseks, muinasjutt „Konn ja tüdruk“.

6
Kende algupärase juttude juures ^{täide} läheb
sõna: „ükski prohvet ei ole kuulnud ~~oma~~
isamaal“, ~~täide~~. Kui nad aga välja-
rännanud on, siis alles võivad nad
võrsil oma kuulsuse tipule jõuda.

Jutud aga, mis teistele rahvastelt
sisserännanud on, kois ilma kaared,
lähikäinud ja millede juures kois sugu
~~operatsioonid on läbi viidud~~, on muu-
dugi mõista, illusamad ja täiema ^{liks}
kui algupärase. Sisserännanud
elajajutud ilmuvad sagedasti ratsen-
dites, näituseks: rebane ja hunt, kuid
neid võib ühendada üheks ainsaks püü-
juteks, millest üks siht selgesti silma
torgatab; s. o., kavalus võidab tuge-
vuse ära.

Kristiuse mõju elajajuttudes näeme
juttus „sipelgas ja ämblik“. Selle jutu
sisust mõistame, et Jumal kurjust

mitte muhtlemata ei jata ja et faka
headust kasub ja silmsuutust naiteb.
V.

Astmeraheldus.

Sonas on ^{häälsuud} kord I, kord ^{II} ^{sin ka} ^{tes} III vältel. ^{XVII} ^{XII} ^{IX} ^{IX}
~~on raske, II on nõrk aste.~~ Nüüguert sõna
esindumist kord nõrgal, kord raskele
^{Kuul} ~~astmel~~, nimetakse astmerahelduseks.

Astmeraheldus võib sündida kol-
mel kujul.

1) I vältel ^{te astmel: lumb} muutub ~~III~~ ^{II} ~~kes~~.

2) II vältel ^{te astmel: lumb} muutub ~~II~~ ^{II} ~~kes~~.

3) Esimese vältel kaashaal kaob ära.

Esimese juhtumine - I vältel muutub ~~II~~ ^{II} ~~kes~~.
Seda võime aimuse sisseütl. kaandes tähele
panna. Näit.: jõgi - jõkke.

Vanasti oli sisseütlera kaande lõpp
sen; jõgesen. I muutus ^e ~~h~~ ^{kes}; jõgehen.

Mõlemil pool sulghaalt ~~h~~ ^{ai} on täishääled
sarnanedud: jõgehen. II Parim: tubahen > tubahon.

~~Esimene~~ ~~hää~~ i sarnaneb teisele, s. o. saab e-ks. Tulghää h nõrgeneb ja kuulub viimati üsna a-a. Sel kombel saadud sõna, jõgeen teises silpis on (kaks täis) kaks täishäält korvuti; siis peaks sõna rõhk teise silbi peale lan-
gema, kuid teisti keeles peab sõna peaarõhk esimese silbi peal olema.

Selle ebaloomulise nähtuse kaotamises tuleb pikk täishääal muuta pikaks, kaashääleks. Seda muutmist seletame järgmiselt: üks täishääal annab oma jõust teisele lisa, siis muutub I vâlde III-ks. Teine on aga seeläbi osa oma jõust kaotanud, aga sõna ei ole siiski midagi kaotanud, ega ka jünne saanud.

Teine juhtumine, - II vâlde muutub IV-ks: Kui vanasti sõna teine silp oli kinnine, siis olid ~~te~~ selle sõna häälikud kõiks nõrgal astmel, kuna siis häälikud easkel

9
astmel olid, kui sõna oli lülitine. Näit:
kuul - kuuli.

Vanasti oli nim. kaane kuuli (u kolm.
vältes.) Omast. k. oli kuuliu (u II vältes)
Sõna teine silp li on kuuline, siis olid
ka sõna sisemised kaalikud nõrgal astmel.
Aegamööda kulus nimetava k. lõpp i, ja
omast. k. lõpp n āga, ja järel jäi kuul - kuuli.

Kolmas jätumine - kuul - kuuli - kuuli
Näit: jõge - jõe, omast. k.

Lulghaäl g muutus h-ks ja kulus viimaks,
uina āga. kuu - kuu - kuu.

Lulghaäl b kadus āga, jäid järel kaks
täishäält u ja a. Et āga o a ees kee-
gem on välgatāanide, siis muutus u o-ks.
Sellest sai sõna: toa.

Elajajutud

Elajajuttudeks nimetakse jutte, kus elajad räägivad. See ütelus võib kuuluda vähe võrras. Tavaliselt, aga pisut järele mõeldes jõuame otsusele, et loomadelgi mõtete edasiandmise viis peab olema. Kuidas saaks nad siis muude üksteisele oma soove avaldada. Et aga igal loomal, olgu ta nii väike, ehk nii suur kui tahes, oma mõtteid ja oma soovid on, seda peab iga inimene tunnistama. Nii sugust mõtete edasiandmist ja avaldamist nimetame elajajuttudes rääkimiseks. Igal elajal on teatav hingeline elu olemas, niisama kui inimeselgi, kuigi ta mitte nii väljarejunenud. Nii tunneb iga loom, kellel hing sees, valu, survest j. n. e. Niisama, kui inimene oma mõtteid rääkides teisele edasi annab, niisama on ka loomadel üks keel olemas,

millest inimestel, kes omel vaimuelus
 nii kauget neist eson, veel siia-
 maani ei ole korda läinud arusa-
 da. Imelik nähtus on see, et ko-
 duloomad sagedasti inimeste kõnest
 ja soovidest aru saavad, kuna
 inimene nende keelt sugugi ei
 mõista, ega sellega ära harjuda
 ei suuda. Tema meelest jääb koe-
 ra haukumine, kassi näugumine,
 ehk mõni muu looma hääl ikka
 ühesuguseks. Sagedasti võime loo-
 madest ka palju õppida, neid amale
 heaks eeskujuks seades. Nii võime
 meie usinust sipelgast ehk mesi-
 lastest õppida. Pruudust võime
 koduloomade juures, isäganis aga
 koera juures, näha. Kui teiseks
 kujuneks elu, kui rga rohkem in-
 meste nii truud oleks, kui koer

oma peremehele!

Elajajutud on enamasti väga vanad; sünnipaigast räämates võr-
sile, on nad igalt rahvalt lisa
saanud. Nii on, võib olla, üsna
väinest ja tähtsusetu muinasjutust
suur pook jutt saanud. Muinas-
jutud, mis meil Eestis on tekkinud,
ei ole tähtsad; neil peandub kõlb-
line tendents, s. o. nad ei juhi tea-
stava kindla sihi poole. Näituseks,
"muinasjutt", "kõnn ja tüdruk".
Nende algupäraste juttude juures
täheb täide sõna: "ükski prohvet
ei ole kuulnud isamaal," "Kui nad
aga väljarännanud on, siis alles
võivad nad võrsil oma kuuluse
tipu pe jöuda.

Jutud aga, mis teistelt rahvastelt
sisserännanud, võik ilma kaared

läbi käinud, on muidugi mõista,
ilusamad ja täielikumad kui
algupärased. Lõperrannanud elaja-
jutud ilmuwad sagedasti katken-
dites, näituseks: rebane ja hunt,
kuid neid võib ühendada üheks-
ainsaks spinnaks jutuks, millest üks
süht selgesti silma tõrgatab; s. o.
"kavalus võidab tugevuse ära."

Kristianu mõju elajajuttudes
näeme juttus "sipelgas ja ämblik".
Selle jutu sisust mõistame, et ju-
mal kurjust mitte mehtlemata ei
jätä ja et ta ka headust kasub
ja tuntuust kaitleb.

Astmeraheldus.

Sõnas on käalitud kord I, kord
II, siis ka III vältis. Nüguvõtt
sõna esindumist kord nõrgal, kord

vaasel kujul nimetakse astmerahel = *Escaladus*.

Astmeraheldus võib sündida kolmel kujul.

- 1) I välti asemel ilmub III.
- 2) III välti asemel ilmub II.
- 3) I välti kaashaal kaob ära.

Esimene juhtumine - I välti muudub III -ks. Seda võime ainsuse sissütlevas käandes tähele panna. Näit.: jõgi - jõkke.

Tanasti oli sissütleva käande lõpp sen; jõgesen. I muutus h -ks, jõgehen. Mõlemal pool h-d on täishääled sarnanenud: jõgehen, tuba - tubahen.

Sulghaal h nõrkeb ja kulub viimati üsna ära. Sel kombel saadud sõna "jõgehen, tubaan" teises silpis on kaks täishäält kõrvuti; siis peaks sõna rohkem teise silbi peale langema, kuid

1. Eesti keeles peab sõna peaarsti esimene silki peal olema. Selle ebaloomu-
 2. lisi nähtuse kaotamiseks tuleb järe-
 täis hää muuta järeks kaashää-
 leks. Seda muutmist seletame
 järgmiselt: üks täishää annab
 oma jõust teisele lisa, siis muutub
 esimene valde kolmandaks. Seine
 on aga seeläbi osa oma jõust
 kaotanud, aga sõna ei ole siiski
 midagi kaotanud, ega ka järe
 saanud.

Seine juttumine, — II valde muutub
 II-ks: Kui vanasti sõna teine silp
 oli kinnine, siis olid selle sõna
 häälikud kõik nõrgal astmel, kuna
 siis häälikud raskele astmel olid,
 kus kui sõna oli lahtine. Näit.: kuul-
 kuuli.

Vanasti oli nimetav kaane kuuli

(u tr-das vältes) Omasst. rāgne oli
 kuulin (u teises vältes.) Sona teine,
 silp lin oli kinnine, siis olid ka
 sona sisemised häälikud nõrgal
 astmel. Aegamööda kulus nim.
 käände lõpp i, ja omast. k. lõpp
n ära, ja järele jäi kuul - kuuli.

Rohinas juhtumine. — Esimese välte
 kaaskaal kaob ära. Näit.: jõge - jõe,
 omast. kääne.

Sulgkaal g muutus h-ks ja kulus
 viimaks ühena ära. Ehk loka - loa.
 Sulgkaal b kadus ära, jäid järele
 kaks täishäält u ja a. Et aga o
a ees kergem on väljeraanida, siis
 muutus u o-ks. Sellest sai sona:
toa.

Vanapaganat jutud (^{Kui tõrjajad} // ^{Katkend} // ^{II})
 Lõvix rikkab kuld, ^{kuu} pimeduse sõbrani
~~isese~~. Kord paistis kuu öösel väga
 heledasti ja takistas Lõvixut tema
 mustadest tegudest jumes. Sellepärast
 vihastas vana ~~h~~õelus ja läks must-
 taks tõvama kuld. Aga redel, millel
 sead ta ronis, kukkus ümber ja
 tõv Lõvixule enesele kaela. Sellest
 tulebki, et vanapaganat müst on. Teise
 katse ajal läks temal korda, mustaks
 määrada kuu tagumist külge. Kui
 ta aga just esimesel küljel kallale asus,
 siis arvas Vanaisa üles ja nihkles
 pimeduse kuningat väga sõnaga:
 "Jägu sa kinni kuu külge oma
 tõvatomiga, märgiis, et valgus
 ära võidab pimeduse."

13/III

Olev kaane. (Ainus.)

Olev kaane vastab küsimistele, kellenä? millena? Teda tawitakse mingisuguse oleku ära määramiseks. See kaane tule-
tatakse nüüd ~~nüüd~~ ainuse omastavast
kaandest, tüvele otsa liites lõpp na. See
lõpp liitub otsa niihästi ühesilbilistele,
kui ka kahe- ehk mitmesilbilistele tüvedele;
näit: pinda + na = pindana. Vanasti
tuletati ainuse olev kaane ainuse nime-
tavast, niisama kui nüüd, lõpu na otsa
liitmisega; näit. (van. nim.) - pinda + pinda-
na = pindana. Astmevaheldust, ega mingi-
sugust muutust selles kaandes ette ei tule;
~~teda tuletatakse ainult reglipäraselt.~~
sest lõpp „na“ ei tee ülmist silpi
(dõlbistes sõnades) kinnistaks. tüvi pinda
on regelpärase
õndisil kujul. Sellepärast: jõena, mäena,
vabadikuna, leibana, mitte aga:
jõena, mäena, vabadikuna, leivana, mis anae

loogiliselt, teisti kääneti eskeksil,
omastavast tulitatus, mille topp "n"
tegi tüve kiuniseks ja nõrgaks. ✓

Vanapaganu jutud. (Kuu tõvajad)
Larvik vihkab kuud pimeduse ^{kätkemise} sõbrana.
Kord paistis kuu väga heledasti öösi ja
taxistaz Larvikut tema mustades töö-
des. Sellepärast vihastas vana aelus
ja läks tõrrama kuud. Aga redel,
millel ta ronis, kukkus ümber ja
tõrvi Larvikule meele kaetla. Sellest
tulebki, et vanapaganu on must. Teise
katse ajal läks temal korda, must-
taxs määrada kuu tagumine külje.
Kui ta aga just esimesele küljele
asus, ärkas vanaisa ja nihtles pi-
meduse kuningast vägeva sõnaga:
"Jagu sa oma tõvatõninga kuu külje,
mürgine, et valgus voolab pimeduse." ✓

Olev kaane. (Ainus.)

Olev kaane vastab küsimustele; kellea?
 millena? Teda tarvitatakse mingi-
 guse oleku ära määramiseks. See
 kaane tuletatatakse nüüd ainuse omas-
 tavast kaandest tüvele otsa liites
 lõpu na. See lõpp liitub otsa, niistasti
 ühesilkilistele, kui ka kahe- ehk
 mitmesilkilistele tüvedele; näit:
 pinna + na = pinnana. Vanasti
 tulelati ainuse olev kaane ainuse
 nimetavast, niisama kui nüüd, lõpu
na otsa liitmisega; näit: (vana nim)
 pinda + na = pindana. Istme vahel:
 dustega mingisugust muutust selles
 kaandes ette ei tule, sest lõpp „na“ ei
 tee eelmist silpi (kahe- ehk ühesilkilises sõnas)
 kindlaks; tüvi püsib endisel kujul.
 Sellepärast on reeglipärane: jõgene,
 mägena, vabadikkuna, leibana, mitte

aga: jõena, mäena, vabadikuna, leivana,
 mis analoogiliselt, teiste kaanete ees-
 kujul, omastarast tuletatud, mille
 lõpp „n“ tegi tuve kinniseks ja
 nõrgaks.

Muinasjutud.

8/V 20.

Muinasjutud on lühikesed rahva-
 luule sünnitused, mis jutustavad teiste laadi
 sündmusi. Nad ei ole kunagi seotud
 röövel. Praeguselt seisukohalt vaadates,
 on muinasjutud käsitatud fantasti-
 liselt, mida aga tähtsamise ajal võeti
 tõena. Muinasjuttude väärtus ei ole
 väike, nende mõju on väga tähtis.
 Need jutud on tekkinud kauges
 minevikus, kui rahvapaimustus valitses
 alles tavaline pimedus. Inimene ei
 suutnud lätitingida tol ajal oma vilet
 mäistusega, teda ümbritsevat loodust.

Ja elas alalises kirmus, kartes, et ta
 ehk võiks pahandada, sõna või teoga
 mõnda elementi, mida ta omale ju-
 malana ettekujutas. Nii ei maitse-
 rahvas sel ajal täielist priiust, ta
 liikus inka teatud piirides, mille
 üleastumisega ta arvas langedavat enda
 peale jumalate viha ja kange ka-
 ristust, mis aga tõepoolest ei olnud.
 mure, kui tema oma väljakujunemata
 ja väetis mõistuse tagajärg. Muinas-
 aja inimene maitseis täielist vaba-
 dust ainult mõttekujutuses. Raskus
 töist vaevatus, kujutas ta omale ette,
 peale selle/maapealse, ^{elu} veel ühe omee-
 maa. Seal ilmuvad siis kõnesugu-
 imeliinud, meie silmis võimatus
 nähtused. Seal tulevad talle appi,
 kõik nähtavad ja nägemata jõud ja
 tööriistad, mille abil ta kõik tähistu-

sed võidab ja omad soovid täita võib.
 Muinasjuttes peegeldab ~~oma~~ ^u ~~ra~~
 selgesti ristiusu^u mõju, kuidas Jumal
 head tasub ja kurja hukkab. Selle
 peale vaatamata, et muinasjutud
 nõnda nimetatud õhulossid on,
 seisab neis siiski nii mõnigi arvamine
 töö põhjal, tolleaegse elu ja olu kohta.
 Neis juttes peituvad jutustaja rahva
 tunded, püüded ja saavid. Seetaki
 saame väga hea pildi eirvanemate
 minevikust. Muinasjutud ei ole
 enamasti mitte algupäraseid meil
~~bestis~~, vaid laenatud teistelt rahvastelt.
 Maalt maale rännates omandavad
 nad igalt rahvalt tema iseloomu
 ja vaimu^e, nii et ei saagi tähti
 vahet teha, missuguselt rahvalt iga
 muinasjutt pärit on. Nii an
 nad ka meil bestis nii ^{wort} koduseks

sülest maha ja et ta ei jaksanud enam teda kergitada,
 siis istus ta kivile ja valas paljaid pisaraid. Need
 kogus nii rohkesti, et tekis Ulemiste järv ja Linda
 kivi võib praegugi seal näha. Oma abikaasale truue
 jättes liuxkas Linda kolin kosilased Tagasi, kes muu-
 dugi tema vara järele ihkavad. Üks nendest oli Soome
 Kuuslar; see lubas leele rättemaresta kord lauxsid
 Kalevi kolm poega järele Lindat üksi koju jättes.
 Soome kuuslar nägi seda ja tahtis Lindat vägivald-
 selt oma koju viia. Vaese lele kisale jõudis appi-
 äike, vaenlast uimaseks lüües. Selles ajas muudeti
 Linda Pru mäel kalju sambaks, mida nüüd Pru
 ämmareks nimetatakse. Pru tuuletare arvas, pidi
 te äraminema tühjalt. Kalevipojad tuliid pae-
 val lojal koju ja nooremal pojale oli hiigla koorem
 loama näku selgas, mida teised ei olnud suutnud
 kergitadaagi. Kui nad oma cert ei leidnud, lauxsid
 noored kangelased rope teda otsima. Vanemad
 vennad heitsid varsti pukkama, lootes et Uku
 neile unes näitaks oma jalgi. Noorem poeg tars

isa hauale, lootes leida sealst proosti; aga isa kartsis
 et ei võivat appi toetata, sest liiva rõhuwat teda.
 Siis läks ta survalt mere kaldale; kuid ka seal ei
 paistnud mingisugust märki, mis talle oleks võinud
 anda seletust ema kadumise kohta. Kalevipoeg

Laare piiga
 ühpus, Kalev
 kargas teda
 peale oma
 aga ei saanud
 ja tõudis edasi
 ema atima

hüppas merde ja sõudis Laare maale, aga ka seal
 ei olnud nähtud ei hiindat, ei Soome tuulari, keda
 poeg ema röövijaks arvab. Laare maalt sõudis vahva
 lainte lõhkuja Soome. Tuulari talusse jõudes
 lõikus ta kõne uksed ja otsis maja läbi. Ta viskus
 maast suure tammene et sellega naisevarast karistada.
 Tuular nõutas omale sõjalasi salg sõnadega, aga
 Kalevipoeg võitis nad sürgi ära. Siis hakkas vastane
 paluma ülestunnistades oma seundi; kuid Kalevipoeg
 ei uskunud seda ja lõi mehe maha. Nõu Kalev oli
 keeldunud et Soomes üle ilma kuulub sepp olla.
 Lindude juhatusel leidis ta ka viimase ja avaldas
 soovi määka osta, mispeale sepp tugeva maid
 määka suure hulga valgi toi. Kalevi range käe
 all aga ei pidanud üheski neist vastu; mõned

lõi ta vastu kalju pihuks ja puruks, viimase terale
 hambad sisse. Partes et noor rangelane lohub
 kõik mäged, lubas sepp minna temale ühe, mis
 ta seitsme aastaga oli valmistanud. Kalevipoeg
 proovis ka selle tugevust teda vastu kalju viru-
 tades; kaljud lõhkusid, aga mõen jäi tervaks. Et
 sepp küll selle vakra tapuriist eest suurt hinda
 nõudis, süügi lubas Kalev seda tõrkumata. Mõga
 peremehe auks peeti suus pideu, kus aga sepa
 vanempoe Kaleviga tülli läks, mille tagajärjel
 esimene mõga ohvriks langes. Langenu isa kuu-
 lutas mõrtsukale surma tema oma mõga läbi.
 Roju jõudes rääkisid pennad üksteisele omi
 juhtumisi teekaigil, aga ünsigi ei olnud leidnud
 ema jälgi. Otsustati isa soovi taita ja liisku
 heita, kes neist kuningaks saab. Tellers mindi
 järve kaldale ja kelle kivi kõige kaugemale lendas,
 seet saaks kuningas. Teiste kivid kukkusid vette,
 nooremal aga lendas üle järve. Nii siis, liisku
 otsusel, läks noor Kalevi võimekuse maad künde.

ma ja riiki rajama. Teda tulevad kiusama koir-
 sugu pahareti võidnud, keda ta aga ära võidab ja
 koguni vana sarviku sullavarananduse omandab.
 Kui noor Kalev väsimusest puhkama heitis, kiskus
 sid metselajad ta kallil hobusel lõhki ja sortsilane
 viis ta mööga ära, pillas ta aga vette ja enam ei
 jõudnud teda realt väga kangutada. Kalevipöög nägi
 oma kallist reltsimeest vees lainivat, lubas teda sinna
 jääda, arvates et ta ka ilma temata lüki saab. Ta saja-
 tas et mõok peaks selle jalad murdma, kes teda eene-
 kannud. Kord, kui Kalevipöög pitsikuses oli, sorti-
 lastega võideldes, andis üks pisike mehine talle hea nõu.
 Selle tasuks pinnis noor Kalev heategijale tunki omaast
 kasukast, mis aga ainult mehikese selja kattis. Sellest
 tekkis süü. Üks kõige vägevama test tegusid
 Kalevipöög võrsilkäine põrgus. Ta võitis mängul
 Vana Sarviku ja päästis kolm neidu tema võrgust.
 Kuid Sarvik tuleb teda ikka jälle kiusama, selle-
 pärast tungib noor kangelane teist korda tema
 riiki ja võidab vastase seitse päevalise võitluse

järele. Kui ta koju jõuab, on suur häda-
ja sõjakesa laialilagunenud. Ta võitleb
nii küll vahvasti, aga hilja! Varsti saa-
vad tema kinnid seltsilised Sulev ja Aleo
surma, tema rahvas võidetakse ära ja Kalvi-
se otsib omale peigupoja. Ta tahab endi-
sel kombel otse läbi Peipsi sammuda,
sattub aga saatuse juhatusel sinna järve,
kus tema mõok puhkab. Mõok arwab, et
see on kaas, kus ta oma peremehe saajast
tähtsena peab, sest Kalevipoeg oli käskinud
sellel jalal murda, kes teda enne kannud.
Mõok täitis siis oma kohuse ja lõi oma
peremehel mõlemad jalad alt ära. Nii
oli siis ka Soome-sepa saatus täide läinud.
veri ihkab verehinda; saagu sa, mõrjukas,
sellesama mõoga läbi surema. Taara pani
Kalevipoja põrgutänavate vahiks ja köitis
ta kätt pidi kalju külge kiinni. Seal ootab
ta kohuse seljas, mil jõuaks see, kus

kütsekendid katkevad ja ^{ta} võib tulla
koju, omal rahval tunde tooma, deesti
põlve uueks looma.

Shitahud
chited - Raimboud